

Atvērtās zinātnes un akadēmiskā godīguma terminoloģijas problemātika

Atvērtā zinātne

Atvērtā piekļuve publikāciju repozitoriji, atvērtās piekļuves žurnāli

Atvērtie dati pētniecības datu repozitoriji, koplietojama pētniecības infrastruktūra, EOSC Eiropas atvērtās zinātnes mākonis

Amatierzinātne neprofesionāļu (amatieru, brīvprātīgo) iesaistīšanās zinātniskajā pētniecībā ne tikai ar zinātnisku mērķi, bet arī sociālo uzdevumu risināšanai

Publicēts pētījums par atvērto zinātni

● Apskaņot tekstu

Publicēts: 17.06.2020.

Izglītības un zinātnes ministrija ir publicējusi pētījumu par atvērto zinātni un rīcības politikas rekomendācijas, ko pēc ministrijas pasūtījuma izstrādājuši pētnieki no Latvijas Nacionālās bibliotēkas, Rīgas Tehniskās universitātes, Latvijas Universitātes un Rīgas Stradiņa universitātes.

[Pētījumā par atvērto zinātni un rīcības politikas ceļa kartes izstrādi](#) definēts atvērtais zinātnes koncepts, apskatīti brīvpiekļuves publikāciju jautājumi, atvērtie dati un amatierzinātnes (citizen science) iniciatīvas. Pētījumā veiktas padziļinātas intervijas ar iesaistīto pušu pārstāvjem, digitālo infrastruktūru (t.sk. datubāzu) kartējumi, salīdzinošā analīze par atvērtais zinātnes politiku un tās sekmēšanas pasākumiem dažādās valstīs, kā arī izstrādāti atvērtais zinātnes rīcības politikas ieviešanas ieteikumi. Pētījumā aprakstīts arī Latvijas potenciāls iesaistīties Eiropas Atvērtais zinātnes mākonī (EOSC) un citās starptautiskās atvērto zinātni veicinošās iniciatīvās.

Pētījumā uzsvērtā nepieciešamība veidot tādu normatīvo aktu ietvaru, kas nodrošina publiski finansēto zinātnisko publikāciju un datu atvērību valstiskā un starptautiskā mērogā, viegli pieejamas platformas, instrumentus un pakalpojumus publiski finansēto pētniecības rezultātu izplatīšanai, un plašāku esošo resursu izmantošanu. Rīcības politikas ceļa kartē iezīmētas konkrētas rekomendācijas, piemēram, ieviest digitālo identifikatoru numurus (DOI) un veicināt "Creative Commons" licenču izmantošanu.

Pētījums un tajā iekļautās rekomendācijas tiks izmantotas, izstrādājot "Latvijas atvērtais zinātnes stratēģiju", "Zinātnes, tehnoloģijas attīstības un inovācijas pamatnostādnes 2021.-2027. gadam", kā arī organizējot nākama perioda investīciju pasākumus.

Pētījums ir noderīgs resurss arī zinātniskajām institūcijām, kuras plāno izstrādāt un ieviest savu atvērtais zinātnes stratēģiju, piemēram, lai veidotu datu pārvaldības plānus, izstrādātu atvērtais piekļuves publicēšanas nosacījumus un publiskās piekļuves principus digitālās pētniecības infrastruktūrām, lai celtu akadēmisko bibliotēku kapacitāti un ieviestu pētniecības datu pārvaldes atbalsta mehānismus.

Datu stjuarti un kuratori

EOSC Enabler

EOSC īstenotājs

EOSC Educator

EOSC izglītotājs

Data Steward

Datu stjuarts

- Embedded Stewart
- Generic Stewart
- Stewardship

Data Curator

Datu kurators

Data Librarian

Datu bibliotekārs

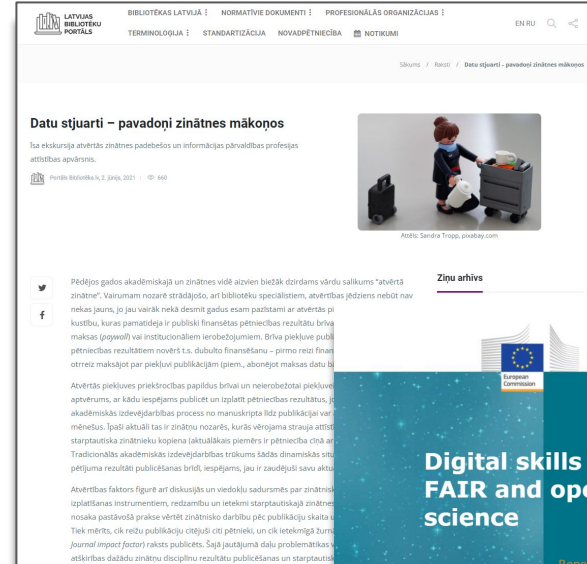
Data curation

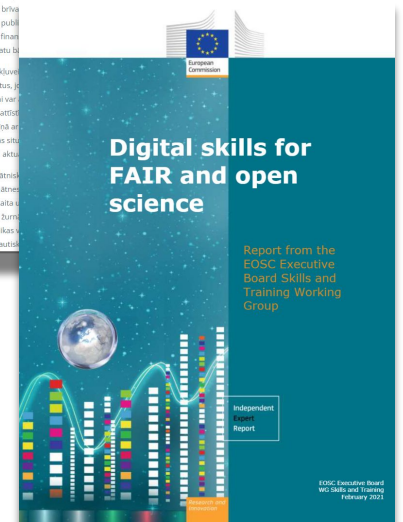
Datu kūrešana?

<https://zudusilatvija.lv/objects/object/17719/>

<https://www.biblioteka.lv/datu-stjuarti-pavadoņi-zinatnes-makonos/>

<https://op.europa.eu/s/w4vu>

Citizen Science

Amatierzinātne

- tāds, kurš nav profesionālis (nav piesaiste institūcijai, amata pienākumiem)
- tāds, kurš dara kaut ko brīvajā laikā, brīvprātīgi, intereses vadīts
- konotācija ar amatieru teātris, amatieru sports pretstatā profesionālam, institucionalizētam
- svarīgi apsvērumi diskusijā par piem., piekļuvi e-resursiem, izņēmuma tiesībām uz aizsargātu saturu

Pilsoņzinātne

- konotācijas ar zinātni tikai pilsoņiem vai zinātni par pilsonību?

Sabiedriskā zinātne

- konotācijas ar sabiedrisko transportu
- <https://www.izm.gov.lv/lv/atverta-zinatne>

Pūlzinātne

LZA TK protokols Nr. 1/1132 (07.02.2017) 4.2. Termina citizen science atbilde latviešu valodā.

A. Stalažs: tieši terminu amatierzinātne A. Lauzis ieteica kā pirmo variantu mūsu sarakstē.

M. Baltiņš: tas būtu arī analogiski amatierteātrim. Pārējie TK locekļi tam piekrit un pagaidām apstiprina terminu amatierzinātne.

Akadēmiskais godīgums / Pētniecības integritāte

Academic integrity
Academic misconduct
Academic dishonesty
Academic ethics
Academic fraud

INTEGRITĀTE

- veselums, nedalāmība, vienotība (Ceplītis, 1975) (Guļevska, 1987)
- pilnīgums, nevainojamība, rakstura noteiktība, godīgums (Bērziņa-Baltiņa & Bičolis, 1993)
- no latīņu val. *integritas* - neskartība, nesamaitātība, godīgums (Veitmane, Čerfase, Hovackis, & Apinis, 1955)

GODĪGUMS

- apvieno vērtību (tikums, krietnums) un rīcības dimensijas
- pielietojuma daudzpusība
- godīgums / integritāte
- godīgs / integrs?
- negodīgums / neintegritāte
- rīkoties godīgi / rīkoties integri ???

Research integrity
Research ethics

Akadēmiskais godīgums / Pētniecības integritāte

LATVIJAS
UNIVERSITĀTE

APSTIPRINĀTS
ar LU Senāta
29.04.2021.
lēmumu Nr. 2-3/48

NOTEIKUMI PAR AKADĒMISKO GODĪGUMU LATVIJAS UNIVERSITĀTĒ

Šis dokumentam grozījumu nav

I. Vispārīgie noteikumi

- Noteikumi par akadēmisko godīgumu Latvijas Universitātē (turpmāk tekstā – LU) (turpmāk tekstā – Noteikumi) nosaka, kas ir akadēmiskais godīgums un ar to saistītā rīcība, uzskaita biežāk sastopamos akadēmiskā godīguma principu pārkāpumus akadēmiskajā vidē un LU saimes pienākumus akadēmiskā negodīguma novēršanai. Noteikumi attiecas uz visu LU salmi – akadēmisko un vispārējo personālu, studējošajiem, ieskaitot akadēmiskā grāda iegūšanu, reflektantiem, klausītājiem un personām, kas veic darbu uz uzņēmuma, autora un brīvprātīgā darba līguma pamata.
- Akadēmiskais godīgums ir uzvedība, kas ietver objektivitāti, atbildību, savstarpēju cieņu un uzticēšanos, izslēdz maldināšanu un krāpšanos un veicina Latvijas Republikas izglītības un zinātnes kvalitāti un prestižu. Noteikumu mērķis ir stiprināt akadēmisko kultūru un akadēmisko godīgumu LU akadēmiskajā vidē.
- LU saime ievēro akadēmisko godīgumu jebkurās attiecībās, kurās tā ir iesaistīta LU, kā arī ārpus LU.
- LU saime ziņo par akadēmiskā godīguma pārkāpumu Noteikumos noteiktajā kārtībā.
- Ja LU ir saņēmusi informāciju par LU saimes pārstāvja akadēmiskā godīguma pārkāpumu no fiziskas personas, kas nav LU saimes pārstāvis, vai juridiskas personas, LU rektors nodod iesniegumu par studējošā pārkāpumu izskatīšanai attiecīgās fakultātes dekanam un iesniegumu par akadēmiskā vai vispārējā personāla pārkāpumu – LU Akadēmiskās ētikas komisijai.

Raiņa ielā, 19, Rīga, LV1586
Tāf. 67013950

Reģ. Nr. J314000218

RĪGAS STRADIŅA
UNIVERSITĀTĒ

Studiju iespējas Par RSU Talakizglītība un kursi

Pētniecības integritāte

RSU pētniecībā tiek ievērots Eiropas Rīcības kodekss pētniecības integritātei

RSU ievēro Eiropas Zinātņu akadēmiju (ALLEA) pieņemto Eiropas Rīcības kodeksu pētniecības integritātei (*The European Code of Conduct for Research Integrity*). Šis dokuments ir Eiropas pētnieku kopienas pašregulācijas instruments. Eiropas Komisija ir atzinusi Šo Rīcības kodeksu par atsaucis dokumentu ar pētniecības integritāti saistītajos jautājumos visos ES finansētajos pētniecības projektos.

Preambula

Principi

- Uzticamība, nodrošinot pētniecības kvalitāti, kas atspoguļota projektā, metodoloģijā, analizē un resursu izmantošanā
- Godīgums pētniecības attīstīšanā, uzsākšanā, recenzēšanā, ziņošanā un komunicēšanā pārredzamā, godīgā, pilnīgā un objektīvā veidā
- Cieņa pret kolēģiem, pētniecības dalībniekiem, sabiedrību, ekosistēmām, kultūras mantojumu un vidi
- Atbildība par pētniecību no idejas līdz publicēšanai, par tās pārvaldību un organizāciju, apmācību, uzraudzību un darbuzbūvēšanu un par tās plašāku ietekmi

Rīgas Stradiņa universitātes
AKADĒMISKĀ GODĪGUMA POLITIKA

1. Vispārīgie noteikumi

- Akadēmiskā godīguma politikas mērķis ir akadēmiskā godīguma un pētniecības integritātes ievērošana Rīgas Stradiņa universitātē (turpmāk – RSU).
- Akadēmiskā godīguma politika skaidro akadēmiskā godīguma pamatprincipus, to ievērošanu un galvenās procedūras akadēmiskā godīguma pārkāpumu izskatīšanā, šādi stiprinot akadēmisko kultūru, vienotas pieejas īstenošanu un veicinot kvalitātes pilnveides procesu RSU.
- RSU studējošajiem, akadēmiskajam un administratīvajam personālam ir pienākums ievērot akadēmisko godīgumu, nepieļaut akadēmiskā godīguma pārkāpumus un informēt par akadēmiskā godīguma pārkāpumiem.

2. Dokumentā izmantotie termini

- Akadēmiskais godīgums** – katram RSU personāla pārstāvim, t.sk. studējošajam piemīt šos pamatvērtību kopums, kas iekļauj godīgumu, ētiku, uzticēšanos un taisnīgumu un ir par pamatu lēmumu pieņemšanai un darbību veikšanai studijās, pētniecībā un akadēmiskajā vidē.
- Akadēmiskā godīguma komisija** – ar rektora vai prorektora rīkojumu speciāli izveidota komisija, kas izskata akadēmiskā godīguma pārkāpuma gadījumus un rekomendē piemērojamo sodu.
- Akadēmiskie darbi** – studējošo izstrādāti darbi un izpildīti uzdevumi studiju kursā un studiju programmā, piemēram, noslēguma darbi, prakses pārskati, esejas, referāti, prezentācijas, protokoli, pētījumi, projekti u.c.
- Noslēguma darbs** – kvalifikācijas darbs, pētnieciskais darbs, bakalaura darbs, maģistra darbs.
- Pētniecības integritāte** - atbildīgai pētniecības praksei būtisku ētikas principu un profesionālo standartu pastāvīga un aktīva ievērošana.
- Plāģiāts** – ideju, kas aizgūtas no citiem avotiem, prezentēšana bez attiecīgās atsaukšanās uz šiem avotiem, citas personas izteikto vai uzrakstīto domu tālāka pārušana savā vārdā, nenorādot precīzu un korekti noformētu atsauci uz attiecīgo autoru un avotu, vai arī savu iepriekš publicētu domu atkārtota pārušana, nenorādot sākotnējo avotu (pašplāģiāts).
- Turnitīn** – rakstu darbu labošanas un saturu oriģinalitātes pārbaudes rīks, kas integrēts e-studiju sistēmā un tiek lietots RSU studiju programmās.

3. Pētniecības integritātes principi un to ievērošana

- Labas pētniecības prakses pamatā ir pētniecības integritātes pamatprincipi. Tie ir kā vadlīnijas, kas regulē pētnieku darbu, kā arī tiek izmantoti ar pētniecību saistīto praktisko, ētisko un intelektuālo problēmu risināšanā. Šie principi ir:

Akadēmiskais godīgums / Pētniecības integritāte

Par mums Karjeras centrs Studentu serviss Grāmatnīca

RTU Studentu serviss

Sākums > RTU Studentu serviss > Grāmatnīca > Pieejamās grāmatas > Akadēmiskā godīguma terminu vārdnīca, Akadēmiskā godīguma vispārējās vadlīnijas

AKADĒMISKĀ GODĪGUMA TERMINU VĀRDNĪCA. AKADĒMISKĀ GODĪGUMA VISPĀRĒJĀS VADLĪNIJAS

Nosaukums oriģinālvalodā: Akadēmiskā godīguma terminu vārdnīca. Akadēmiskā godīguma vispārējās vadlīnijas

Autors: Loreta Tauginienė, u.c.

Cena: 9,00 €

Nozare: Izglītība un apmācības

Anotācija:

Pirmā akadēmiskajam godīgumam veltītā grāmata latviešu valodā. Izdevums sastāv no divām daļām: akadēmiskā godīguma terminu vārdnīcas un akadēmiskā godīguma vispārējajām vadlīnijām. Pirmajā daļā alfabētiskā kārtībā sniegti termini angļu valodā, katru ierakstu veido termins angļu valodā, termins latviešu valodā un definīcija latviešu valodā. Otrā daļa ir atbalsts pirmajai daļai, tā palīdz veidot vienotu izpratni par godīguma jautājumiem zinātnē un uzņēmējdarbībā. Vadlīnijas izklāsta minimālās prasības un atbildību dažādām akadēmiskajā darbā ieinteresētajām pusēm. Izdevums ir tulkojums latviešu valodā, tā pamatā ir projekta «Eiropas līmeņa tīkls akadēmiskā godīguma veicināšanai» atskaite, kas tapusi dažādu valstu un nozaru autoru kopdarba rezultātā.

LASĪT GRĀMATU

Informācija par grāmatu

Izdevējs:
RTU Izdevniecība
ISBN:
978-9934-22-431-7
Lappušu skaits:
161
Valoda:
latviešu
Gads:
2020

Noderīgas saites

[Grāmatnīca](#)

Grāmatnīca

Pieejamās grāmatas

Grāmatu iesniegšana pārdošanai

Atbildīgā par izdevumu:
Ilze Birzniece

Atbildīgā par tulkojumu
latviešu valodā:
Alla Anohina - Naumeca

Universität
Konstanz

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Savstarpējās apbrīnas autorība / Mutual support authorship

AP Photo / Helmut Lohmann / Corbis

Situācija, kad nolūkā negodīgi gūt labumu divi vai vairāki pētnieki vienojas savos rakstu darbos uzskaitīt viens otra vārdus, neskatoties uz otra neiesaistīšanos vai minimālu iesaistīšanos rakstu darbu sagatavošanā.

Plēsējžurnāli / Predatory journals (publishers)

pixabay.com / aglaya3

the
embassy
of good
science

[home](#) [themes](#) [reports](#) [resources](#) [community](#) [training](#) [about](#)

< Themes

Predatory publishing

What is this about?

Predatory publishing, also called deceptive publishing, is a kind of academic publishing more geared toward making money than generating high quality publications.

Predatory journals have proliferated since the early 2000s. They typically apply a pay to publish model, work with an open access platform, and economize on editorial and peer review services.^[1] As a result, they tend to promise a very swift review process and fast publication. One way to check for predatory publishing is checking whether the publisher is a member of a recognized professional organization committed to best publishing practices (like COPE or EASE).

https://www.embassy.science/wiki/Main_Page

Pasūtījuma krāpniecība / Contract cheating

istockphoto.com / Koldunova Anna

Akadēmisko noteikumu pārkāpuma veids, kad persona izmanto trešo pusi, kas palīdz viņam izstrādāt darbu, neatkarīgi no tā, vai tas ir ar atlīdzību vai bez tās.

Publikāciju ražotājs / Papermill

istockphoto.com / industryview

Komercpakalpojumu organizācija, kas parasti atrodas tīmeklī un piegādā rakstiskus materiālus (piemēram, esejas, atskaites, mājasdarbus, personiskus viedokļus, refleksijas žurnālus) atbilstoši klienta prasībām.

Spoku autorība / Ghostwriting

istockphoto.com / AndreyPopov

Konsultatīva pakalpojuma veids, kad uzņēmums vai indivīds piedāvā pēc pasūtījuma izpildītu darbu indivīdam, lai viņš varētu to iesniegt kā viņa pašu darbu.

Pašpalgiāts, pašzaglis / Self-plagiarism, Self-stealer

istockphoto.com / yuriyzhuravov

Dublēta publikācija, kas tiek veidota pārstrādājot vai aizņemoties saturu no pašu autoru iepriekšējā darba bez atasukšanās uz to

Persona, kas veic pašplaģiātismu

arī:

- dublēta publikācija
- vairākkārtēja iesniegšana
- autoplaģiātisms
- pārstrādājums

Salami zinātne / Salami science

pixabay.com / moersch

Nepamatots pētījuma sadalījums divās vai vairākās publikācijās, lai palielinātu publikāciju skaitu.

Cherry picking / Ķiršu lasīšana

pixabay.com / Hans

Pētniecībā selektīva izvēle starp konkurējošiem pierādījumiem, lai izceltu tos rezultātus, kuri atbalsta noteiktu hipotēzi, vienlaikus ignorējot konstatējumus, kuri to neatbalsta.

Avoti

Bērziņa-Baltiņa, V., & Bičolis, J. (1993). Latviešu valodas vārdnīca : vārdu pareizrakstība, vārdu izruna, vārdu formas, vārdu nozīme. ASV: Amerikas Latviešu apvienība.

Ceplītis, L. (Red.). (1975). Latviešu literārās valodas vārdnīca 3.sēj., G-I. Rīga: Zinātne.

Guļevska, D. (Red.). (1987). Latviešu valodas vārdnīca. Rīga: Avots.

Tauginienē, L., et.al., (2020). Akadēmiskā godīguma terminu vārdnīca. Akadēmiskā godīguma vispārējās vadlīnijas (I. Birzniece, A. Anohina-Naumeca (tulk.)). RTU.

https://ebooks.rtu.lv/wp-content/uploads/sites/32/2020/02/9789934224324_Akademiska-godiguma-terminu-vardnica_visparejas-vadlinijas_PDF-1.pdf

Veitmane, K., Čerfase, L., Hovackis, H., & Apinis, A. (1955). Latīņu-latviešu vārdnīca. (G. Lukstiņš, Red.). Rīga: Latvijas Valsts izdevniecība.

Paldies par uzmanību!